

ekoZpravodaj

Zpravodaj Ekologického centra Kralupy nad Vltavou

Z OBSAHU:

- Semináře o odpadní vodě
- Vánoční soutěž je opět tady
- Děti pomáhaly přírodě úklidem
- Úsporky nebo LED?
- Když vyrazíte na houby...

- 2 Naše téma...
- 3 Semináře o odpadní vodě
- 4 Vánoční soutěž je opět tady
Ekologie pro nejmenší
- 5 Podzimní výsadba ryb do Labe
Děti pomáhaly přírodě úklidem
- 6 Uložení zahrady k zimnímu spánku
- 7 Velkovýroba zeleniny a ovoce
- 8 Pravidelné rubriky
(*Slovníček, Zelená domácnost,
Co se děje..., Okénko z přírody,
Z vašich dotazů*)
- 10 Ekocentrum nabízí

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou

Palackého náměstí 6, 278 01 Kralupy nad Vltavou

Tel./fax: 727 808 644

E-mail: ekoporadna@eckralupy.cz

URL: www.eckralupy.cz, www.vuhu.cz

Zelená linka: 800 100 584 (Po - Pá: 6.30 - 19.30 hod.)

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou (ECK) je otevřeným informačním střediskem o životním prostředí, které funguje již od roku 2006 na základě osvědčeného modelu z Mostu. Svým charakterem (zejména napojením na dispečinky průmyslových podniků v regionu) je spolu s mosteckým ekocentrem jediné svého druhu v České republice. Činnost ECK se opírá především o aktivní informování veřejnosti, zajištění efektivní komunikace s průmyslovými podniky, veřejnou správu a veřejností a hledání společných řešení environmentálních problémů v regionu. Disponuje bezplatným Zeleným telefonem, jehož prostřednictvím zodpovídá dotazy veřejnosti.

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou

Po - Pá: 6.30 - 19.30 h.

800 100 584

...volejte zdarma

Foto na titulní straně: <http://pixabay.com>

Celoroční dokrmování ptáků?

Snad nic nedělí české milovníky přírody (nemilovníkům to bývá úplně jedno a jen se dohady ptákomilců baví), jako otázka celoročního dokrmování ptáků. Zatímco v mnoha zemích se celoročně dokrmuje již desítky let (např. Velká Británie, USA...), ČR je stále tak trochu pod vlivem německých sousedů, kde bylo celoroční dokrmování dlouho opředeno mnoha mýty a domněnkami.

A tak i dnes přiznat se v Česku k dokrmování v létě často znamená přívál obviňování a urážek od těch, kteří buď nekrmí vůbec a jen o pomoci ptákům mluví, nebo krmí jen když je sníh doufaje, že česká krajina je mimo toto období pořád tak pestrá, že si potravu všichni ptáci snadno najdou.

Naštěstí pro „naše“ ptáky se před několika lety i část německých ornitologů začala přiklánět k názoru, že celoroční dokrmování je jednou z možností, jak zamezit nepříznivým změnám v krajině a pomoci alespoň těm ptákům, kteří létají na zahrady. A tak i u nás se situace pomalu, ale přece mění.

Jako důkaz tohoto „nového“ trendu vyšly v ČR v loňském roce dvě přelomové knihy zkušených německých ornitologů s velmi podobnými názvy: [Krmíme ptáky v zahradě po celý rok a přírodně](#) (doporučuje ČSO) a [Krmíme ptáky – ale správně](#). Obě se tématicky prolínají a jsou doplněny dlouholetými pozorováními autorů a jejich vědeckých kolegů.

Celoroční krmení ptáků určitě celý svět nespasí, ale může zvýšit zájem lidí o to, jaká zvířata kolem nich žijí nebo mohou žít a zvýšit motivaci lidí přírodě pomáhat. Je to malá, ale doufejme významná kapka v nádobě, která je umístěna na té správné straně vah. Na straně budoucnosti, kde děti nebudou znát řadu druhů ptáků, ale i jiných zvířat jen z obrázků.

Čím krmit?

Obecně platí, že menu by rozhodně neměly tvořit zbytky z kuchyně - především jídla slaná, mastná, smažená, připálená, kořeněná a obecně zkažená či plesnivá. A také cokoli sladkého. Tyto poživatiny mohou být pro ptáky velice nebezpečné, vyvolávají u nich těžké zažívací potíže. Ptáčky potěší nastrouhaná mrkev či ovesné vločky, nepohrdnou ani vařenou rýží a brambory. Takovou stravu ocení zejména kosi a kvíčaly. V zimě ptákům chybí potravina bohatá na tuky, které jim můžeme pomoci slunečnicových semen. Ta jdou na odbyt vůbec nejlépe.

Patří-li k vaší oblíbené rodinné zábavě krmení vodního ptactva (labutí, kachen), radši si schovejte tvrdé pečivo na strouhanku, protože pro jejich zobáky existují i kvalitnější a potřebnější druhy potravy - dopřejte jim rostlinnou potravu v podobě zeleninových natí či listů salátu. Pochutnají si i na cizrně a hrachu. Pro lepší pocit se můžete porozhlédnout po speciálních granulích pro vodní ptactvo, které seženete ve zverimexu.

SEMINÁŘE O ODPADNÍ VODĚ

V průběhu září a října proběhly na kralupských školách semináře ekologického centra o odpadní vodě s následnými exkurzemi na čistírnu odpadních vod. Tyto semináře ekocentrum uskutečnilo díky individuální dotaci od města Kralupy nad Vltavou. První seminář na téma odpadní vody se uskutečnil na ZŠ Komenského pro žáky 6. ročníku.

Lektorky s dětmi nejprve pobesedovaly o vodě obecně, kolik vody máme k dispozici a jak s ní zodpovědně nakládat. Poté si s dětmi připomněli různé činnosti, k jakým potřebujeme vodu, a kolik vody u nás v ČR spotřebujeme. Děti samy jmenovaly možnosti úspor pitné vody v domácnostech, ve školách i třeba v provozovnách.

Vyjma úspor pitné vody je ale také důležité snižovat míru znečištění vody. Žáci se dozvěděli nejprve o různých typech znečištění našich vod a posléze s lektorkami besedovali o tom, jak by se dala různá znečištění vody minimalizovat. Sami navrhli některá opatření pro domácnosti, jak méně znečišťovat pitnou vodu. Část semináře byla věnována i možnostem využití dešťové vody, ekologickým čisticím prostředkům apod.

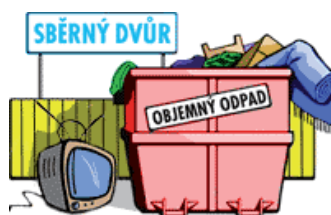
Pokračováním semináře byla exkurze na Čistírnu odpadních vod v Kralupech nad Vltavou, která se nachází

v Lobečku u dvora Strachov. Pracovník čistírny pan Stanislav Nečada provedl žáky nejprve po budově čistírny, kde jim ukázal velín a vysvětlil, jaké operace se odtud řídí. Poté si žáci prošli jednotlivé provozy čistírny. Voda z městské kanalizace přitéká nejprve na česle, které zachycují velké nečistoty. Problémy zde způsobují hlavně vlhčené ubrusky, které jsou ve vodě nerozpustné na rozdíl od toaletního papíru. Vlhčené ubrusky jsou vyrobené z materiálu na bázi plastu, a proto se ve vodě nerozpustí, ale namotají se na čerpadla a ucpávají je. Děti si prohlédly aktivací nádrže, jejich provzdušňování i nádrže usazovací.

Pan Nečada vysvětloval dětem přesný postup čištění, až po odtok vyčištěné vody do kanálu, vedoucího do řeky. Přebytný kal je čerpán do vyhnivacích nádrží, kde se vytváří kalový plyn, který je jímán v plynojemu a dále využíván k provozu kogenerační jednotky. Ta produkuje elektrickou energii a jako vedlejší produkt teplo, jež se využívá primárně k vyhřívání vyhnivacích nádrží a zároveň k vytápění provozní budovy. Přebytná elektrická energie je vracena do sítě. Odvodněný vyhnívaný kal z čistírny likviduje specializovaná firma při dalším využití (kompostování, likvidace

ve spalovnách atd). Kvalita vypouštěné vody do řeky je pravidelně kontrolována jak ze strany Středočeských vodáren, tak i Povodím Vltavy a ČIŽP.

Kromě seminářů o odpadní vodě a exkurzí na čistírnu odpadních vod probíhají ještě semináře o odpadech spojené s návštěvou sběrného dvora. Žáci se tak přijatelnou formou seznamují s odpadovou problematikou a získávají poznatky, jak snížit množství odpadů produkovaných v domácnostech. Díky finanční podpoře města Kralupy nad Vltavou obdrželi

účastníci seminářů také drobné ekologické dárky, například bambusové brčko, ekologický sešitek s propisovačkou nebo látkový sáček na nákup pečiva apod.

Ekologické centrum by chtělo poděkovat za spolupráci společnosti Středočeské vodárny, a.s., která umožnila návštěvu ČOV Kralupy n/Vlt.

VÁNOČNÍ SOUTĚŽ JE OPĚT TADY

Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou pro Vás připravilo již 9. ročník Vánoční soutěže. Tématem letošní soutěže je nejkrásnější vánoční strom, stromeček či větvička. Soutěž je určena široké veřejnosti a zapojit se do ní může opravdu každý - jednotlivci, kolektiv, malí, velcí, rodina či oddíl, a to nejen z Kralupska.

V této soutěži si můžete sami vyzkoušet, jak rychle a snadno můžete starým a nepotřebným věcem vdechnout nový život.

V naší zemi je v současné době většina odpadů skládkována, což je nejhorší způsob nakládání s odpady. Uložení odpadu na skládku jen problém odsouváme do budoucna a přiděláváme problémy příštím generacím, skládky představují rizika znečištění životního prostředí. Přitom mnoho surovin a předmětů by mohlo být znovu využito. Rozhlédněte se kolem sebe a zkuste ze starých a zdánlivě obyčejných věcí a nejrůznějších materiálů udělat, vymodelovat, vytvořit

něco nového a originálního s tematikou stromů (např. vánoční strom, stromeček či větvičku). Chce to jen pár nápadů, inspiraci a šikovné ruce.

Všechny soutěžní stromy, stromky a stromečky budou od 3. prosince 2019 celý prosinec vystaveny v prostorách Kulturního a společenského domu Vltava k vidění na výstavě v malém sálku v 1. patře.

Dobrovolnou vstupenkou na výstavu soutěžních prací budou granule, konzervy a pamlsky pro pejsky z útulku Lesan.

Soutěž potrvá **od 25. září 2019 do 29. listopadu 2019** a mohou se jí zúčastnit jak

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou za podpory společnosti AVE Kralupy s. r. o. vyhlašuje

Vánoční soutěž

Připravili jsme pro Vás další ročník oblíbené soutěže, ve které proměňujete nepotřebné věci v nádherné vánoční dekorace a dárky. Vaším úkolem bude vyrobit:

vánoční stromeček z odpadového materiálu

Soutěž trvá od 25. 9. do 29. 11. 2019

Své soutěžní příspěvky můžete nosit do kanceláře ekocentra (Palackého náměstí 6, Kralupy nad Vltavou).

Výstava soutěžních exponátů proběhne v KD Vltava od 3. 12. 2019 do konce prosince.

Více informací: www.eckralupy.cz

 POMÁHEJTE S NÁMI - Dobrovolnou vstupenkou na výstavu budou konzervy, granule a pamlsky pro pejsky z útulku Lesan.

malé děti, předškoláci a školáci, tak i mládež a veřejnost. Stejně jako v minulých letech věnovala

ceny pro vítěze společnost AVE Kralupy s.r.o.

EKOLOGIE PRO NEJMENŠÍ

Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou navštívilo na podzim dvakrát předškolní děti z Mateřské školy v ulici Generála Klapálka. Lektorky zde odučily dva semináře na téma Odpady. Tyto semináře mají pro nejmenší děti velký význam, jelikož s výchovou k ochraně životního prostředí je dobré začít co nejdříve.

Lektorky navštívily kralupskou mateřskou školu ve dnech 18. září a 3. října 2019. Ve třídách Sluníčko a Čtyřlístek na ně čekali zvědaví předškoláci. Lektorky

s nimi pobesedovaly o tom, co jsou to odpady a jak vznikají. Děti krásně reagovaly a uváděly příklady různých druhů odpadků. Věděly, že odpady

odhazujeme do koše, a následně do popelnic, které vyvázejí popeláři. Nad otázkou „Kam odpady mizí?“ se děti zamyslely. Některé věděly, že na skládky. Ale protože nám skládky ničí přírodu, potřebujeme co nejvíce odpadů vytřídit, recyklovat a předcházet jejich vzniku.

Děti v průběhu seminářů poznávaly barevné kontejnery na papír, sklo, tetrapak, plast, bioodpad a jiné. Učily se tříditi a vhadzovat připravené odpady do správných kontejnerů. Naučily se

básničku o správném třídění a také si poslechly pohádku. Předškolní děti už umí porozumět i principu recyklace surovin. Dozvěděly se o tom, co se děje se starým vytríděným papírem z modrých kontejnerů a že tříděním starého papíru šetříme stromy. Lektorky se snažily s dětmi hovořit také o prevenci vzniku odpadů, protože nejlepší je, když odpad vůbec nevznikne. O odpadech se děti bavily i při několika pohybových aktivitách.

[\(...celé znění článku\)](#)

PODZIMNÍ VÝSADBA RYB DO LABE

Ekologické centrum Kralupy nad Vltavou se i v letošním roce zúčastnilo výsadby ryb do řeky Labe v Neratovicích. Výsadba se uskutečnila v pátek 4. října 2019 s žáky 3. a 4. tříd ZŠ Ing. M. Plesingera – Božinova. Násadu ryb zajistila společnost Spolana s.r.o., která již několik let spolupracuje s místní organizací Českého rybářského svazu v Neratovicích. Ekocentrum připravilo pro žáky environmentální aktivity.

Po příchodu na samotnou akci na děti čekaly připravené ryby v kádích, byli zde hlavně kapři, amuři, ale i štika, mladý úhoř, sumec. Všechny tyto malé i velké rybky různých druhů dovezli rybáři do Neratovic z jihočeských sádek. Všechny děti měly možnost, za pomoci rybářů, nabrat rybu do podběráku a odnést jí k řece. Každý si tak do řeky mohl vypustit „svou“ ryбку. Rybáři během výsadby děti seznámili s několika zajímavostmi o rybách

a ochotně zodpovídali jejich všetečné dotazy.

I letos byla podzimní výsadba obohacena o opékání buřtů. Každý, kdo vypustil rybu do Labe si za odměnu opekl buřt na připraveném ohničku. Po svačině následovalo ekologické okénko – zábavně-naučný program, který si pro žáky připravily lektorky ekocentra. Na prostranství u řeky byly připraveny celkem 4 stanoviště. Děti

ve skupinkách vystřídal všechny stanoviště, na nichž si nejenže zopakovaly své znalosti z přírodovědy, ale dozvěděly se i něco nového z ekologické výchovy.

Na prvním stanovišti čekala na děti křížovka a hádanky, jejichž společným tématem byla voda. Na druhém vědomostní kvíz, kde děti získaly za správnou odpověď na kladené eko – otázky od lektorky jednu část puzzle, ze kterých potom celé družstvo

skládalo obrázek. Na třetím stanovišti byla připravena oblíbená hra na rybolov odpadků z rybníčku. Děti tu nechytají ryby, ale naopak poházené odpadky. Vylovený odpadek musely správně pojmenovat a vytrdit do separační tašky (plast, papír, sběrný dvůr).

Posledním stanovištěm byla šipkovaná s otázkami, které se týkaly zvířat, vody a stromů.

[\(...celé znění článku\)](#)

DĚTI POMÁHALY PŘÍRODĚ ÚKLIDEM

Ekologické centrum v Kralupech nad Vltavou uspořádalo ve spolupráci se ZŠ Jodlova v letošním roce už druhou úklidovou akci. Úklid proběhl v rámci projektu Kralupy – čisté město, do něhož je škola zapojena již od roku 2011.

Školáci shromáždění na zahradě školy obdrželi rukavice a pytle, které ekocentrum získalo díky zapojení akce do celonárodní kampaně „Uklidme Česko“. Poté se všichni vydali se svými učitelkami do ulic města. Úklid začal v Jodlově ulici, pak děti pokračovaly s pedagogickým dozorem na Komenského náměstí a do parku k řece pod Infocentrum. Tento park má ZŠ Jodlova pod patronátem v rámci projektu [Kralupy – čisté město](#).

Děti nacházely při úklidu ponejvíce obaly od potravin, jak papírové, tak i plastové, hliníkové plechovky, skleněné lahve i PET lahve, ale také

staré oblečení, matraci, zbytky koberců, lina, apod. Chlapci dokonce našli v křoví staré jízdní kolo.

Pytle s nasbíranými odpadky mohla nechat každá uklízející četa na trase úklidu díky Technickým službám města Kralupy nad Vltavou, které zajistily jejich odvoz a následnou likvidaci. Děti nasbíraly 16 pytlů drobného odpadu a také nadměrný odpad, který se do pytlů nevešel.

[\(...celé znění článku\)](#)

 KRALUPY
NAD VLTAVOU

ULOŽENÍ ZAHRADY K ZIMNÍMU SPÁNKU

Konec zahrádkářské sezóny je spojený s krásnými barvami, zralými plody, květy trvalek, ale také očekávaným množstvím práce na zahradě. Pokud jste šťastlivci, kteří vlastní svůj kousek zahradního království, měli byste si na podzim najít čas na úklid, vyčištění a zazimování zahrady. Ačkoliv se to nezdá, předtím, než uložíte zahradu k zimnímu spánku, je třeba udělat spoustu věcí, pokud chcete, aby se na jaře ukázala v tom nejlepším světle – krásná a svěží. Do čeho se tedy pustit nejdříve?

Shrabte listí a posekejte trávník

Hrabání listí na zahradě nepatří mezi oblíbené činnosti, ale je zásadní. Kdybyste listy na trávniku nechali, mohlo by se stát, že se ve vlhkém prostředí vytvoří plísňe a trávník nebude moci dýchat. Shrabané listí se přitom výborně hodí jako výživná složka do kompostu, tím je dobrá zahrada před zimou pohnojí. Náležitě pohnojený trávník přes zimu nevymrzá a je odolnější proti plísni. Listí také můžete lehce nadrtit a přidat rovnou do záhonků, kde se tak vytvoří přirozená ochrana před mrazem. Poslední posečení trávniku je důležité. Trávník by se na zimu neměl posekat na méně než 4 cm, pokud byste trávník posekali příliš, bude více náchylný k poškození mrazem.

Stromy a stromky

Předtím, než začnete plánovat jaký vánoční stromeček si pořídíte, měli byste se postarat o stromy, stromky a keře na zahradě. Nejprve je potřeba odstranit shnilé zbytky plodů. Dřeviny by se také měli důkladně prostříhat, především dlouhé výhony. Každý druh dřevin snáší mrazy jinak. Citlivější stromy můžete ochránit tím,

že kmen obalíte rohoží nebo netkanou textilí. Zabaleny kmen tak bude odolný i vůči okusu zvěří. Košatější stromky a keře je vhodné svázat provázkem a obalit pytlou. Houževnaté keře stačí zasypat mulčovací kůrou.

Záhony

Nejprve ze záhonů pečlivě odstraňte veškerý plevel, pokud si na podzim dáte tu práci a dokonale odplevelíte, ušetříte si mnoho práce na jaře. Souběžně s odplevelením také prokypřete půdu a přidejte kompost, který jste si připravili při prvním kroku k přípravě zahrady na zimu. Pokud se chcete na jaře radovat i z prvních rašících rostlinek, zasadte cibulky právě na podzim. Dejte ale pozor a zasadte je do velkých a hlubokých otvorů, shora půdu zakryjte mulčovací kůrou. Rostliny v květináčích nejprve sestříhnete a poté přeneste do domu, nejlépe do nejchladnější místnosti – pokud máte sklep či půdu, uložte květináče tam.

Zalévejte

Nežli veškeré rostliny a trávník uložte k zimnímu spánku, pořádně je zaléjte. Jakmile půda zmrzne, nebudou mít kořeny z čeho čerpat vodu, proto musejí být

dostatečně hydratovány do zasooby.

Schovejte vše před mrazem, uklid'te si

Vše, co na zahradě ostříháte nebo vyplejete, nevyhazujte. Všechno se dá ekologicky zužitkovat. Listí do kompostu, tím si jednoduše připravíte vlastní hnojivo. Větve z prořezávky můžete zpracovat v drtiči větví a následně ji využít, jako kvalitní mulč. Pokud jste potřebovali nějaký strom před zimou pokácet, můžete dřevo připravit na zátap.

Při úklidu myslíte také na zahradní nářadí. Po dokončení řezání a stříhání je mimořádně důležité očistit nářadí od rostlinných zbytků a smůly. Na ošetření čepelí a kloubů nářadí využijte trochu oleje, díky tomu zůstanou déle funkční. Nežli udeří první mrazy je důležité uzavřít přívod vody, uklidit hadice a odstranit

ze zavlažovacího systému zbytky vody – silný mraz by jinak zařízení poškodil. Nádoby, ve kterých skladujete dešťovou vodu (např. barely, sudy aj.) překryjte, zaklopte nebo obraťte dnem vzhůru, zamezíte tím, aby se Vám do nich během zimy natekla voda z tajícího sněhu – při opětovném mrazu, by nádoby mohli popraskat.

Dobrá rada:

- Do kompostu nedávejte nahnilé ovoce ani listy ořešáku, obsahují mnoho škodlivých látek.
- Nejvhodnějším hnojivem při přípravě zahrady na zimu, jsou hnojiva s vyšším obsahem draslíku.
- Jakmile klesnou teploty pod 7 °C, neměli byste sekat
- Jednou za dva roky byste měli použít vápno při hnojení půdy.

[\(...celé znění článku\)](#)

VELKOVÝROBA ZELENINY A OVOCE

Většinu potravin kupujeme v obchodě. Spoléháme tak na velkovýrobu zeleniny a ovoce, často dováženého z celého světa. V následujícím článku vám přiblížíme výhody a nevýhody tohoto pěstování plodin ve velkém a dotkneme se i tématu samozásobitelství. Kdo využívá svoji zahradu pro vypěstování vlastních plodin nebo i balkon či truhlík za oknem, může za trochu starání získat čerstvé biopotraviny se zaručenou kvalitou a navíc i ušetří.

Dříve měla užitková zahrada pro domácnost velký význam i ekonomický přínos. Pak přišla změna, kdy byl na trhu dostatek levné zeleniny i ovoce všeho druhu. Dřina na zahradě se přestala vyplácet, a tak mnoho vlastníků zahrad přeměnilo záhony se zeleninou na trávníky, okrasné zahrady a udělali místo bazénům. Časem se ale kvalita potravin začala zhoršovat, běžně pěstovaná zelenina a ovoce obsahuje zbytky chemikálií, nové odrůdy jsou na pohled pěkné, ale ztratily chuť i obsah živin a uměle dozrávané ovoce nedosahuje kvality a chuti domácích plodů z našich zahrad. V současné době dává pěstování vlastní zeleniny a ovoce opět smysl a stává se trendem.

Velkou část evropské spotřeby ovoce a zeleniny

uspokojuje jižní Španělsko. V Almerii, pokryté ohromnými plastovými skleníky, se pěstuje zelenina po celý rok. Několik set kilometrů čtverečních pokrytých fólií zajišťuje produkci rajčat, okurek, jahod, melounů, cuket, vína a oliv. Sklízí se tu 3x až 4x do roka. Jedná se o speciálně vyšlechtěné druhy, které se pomalu kazí. Sklízí se předtím, než úplně dozrají. Tyto rostliny nikdy nepřijdou do styku s půdou a přímým sluncem. Rostou pod igelitem ve speciálním písčném substrátu. Ve většině skleníků se pohybují zahraniční pracovníci s postřikovači, aby zásobovali rostliny směsí vody, hnojiv a podpůrných látek. Asi 10 % skleníků je řízeno počítačem. V tomto případě počítačem řízená stanice neustále vyhodnocuje stav substrátu a podle toho do roztoku

přidává fosfáty, nitráty, pesticidy, ochranu proti hmyzu, látky proti plísní, látky pro dobrou barvu plodu apod. Klasické pěstování zeleniny se zde změnilo v industriální velkovýrobu potravin. Voda pro pěstování se čerpá z hlubinných vrtů, které drancují zásoby podzemních vod Španělska. Plody se sklízí zelené, proto neobsahují ani kyselinu, proto neobsahují ani kyselinu, proto neobsahují ani kyselinu vitamíny a další prospěšné látky. Putují tisíce kilometrů daleko a dozrávají v halách napuštěných plynem. Teprve pak se dostávají do obchodů.

Španělé takové plody nejedí, raději si kupují svá domácí na pohled ošklivá rajčata s různými kazy, která však přirozeně dozrála na slunci bez nadměrného množství chemie, a která také jako rajčata chutnají.

Na pultech našich obchodů seženeme přibližně polovinu ovoce a zeleniny z domácích zdrojů. Ani běžná „česká“ zelenina a ovoce z konvenčního zemědělství však není ušetřena chemických úprav. Roste ale v naší domácí půdě, dozrává na slunci a její pěstování neškodí tolik životnímu prostředí, jako skleníky v Almerii. Po sklizni jsou nejprve odstraněny nežádoucí části, následuje třídění podle jakosti, mytí, stabilizace, balení a doprava..

Nejčastěji používanými zákroky jsou antioxidační máčení, balení do modifikované atmosféry, snížení pH apod. Mytí ovoce a zeleniny zahrnuje nejen omytí čistou vodou, ale také následné namáčení v sanitačních prostředcích na bázi chloru či peroxidu. Používají se například chlornan sodný, kyselina peroxyoctová, oxid chloričitý, peroxid vodíku nebo ošetření povrchu UV-C světlem. Krájené plody procházejí antioxidačním máčením, které napomáhá inhibici hnědnutí, snížení pH a zpevnění struktury. Vhodně zvolenou kombinací konzervačních zákroků lze zaručit těmto produktům dostatečnou dobu použitelnosti a tím zvládnout jejich průmyslovou výrobu. Nevýhodou jsou zbytky chemikálií v těchto potravinách.

Pokud chce někdo konzumovat opravdu zdravou zeleninu a ovoce bez chemických reziduí, musí se spolehnout na biopotraviny, farmářské výpěstky či vlastní produkci v biokvalitě. Nejjednodušším způsobem, jak se dostat k šetrně vypěstovaným potravinám jsou bedýnky - systém, kdy malopěstitelé rozvázejí lidem výpěstky ze svých zahrad v bedničkách.

[\(...celé znění článku\)](#)

Pro zlepšení orientace v pojmech, souvisejících s životním prostředím, jsme pro Vás připravili populárně naučný slovníček.

S Světelné znečištění

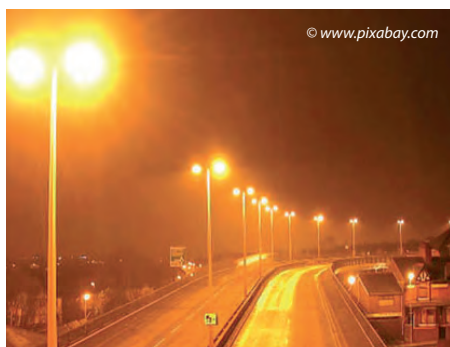
Pojem světelné znečištění (anglicky *light*

pollution) nemá striktní definici. Obecně je jím chápáno souhrnné označení všech negativních jevů, které s sebou přináší umělé osvětlení. Alternativním pojmem, používaným zejména v prostředí světelné techniky, je rušivé světlo (*obtrusive light*).

Mezi hlavní projevy světelného znečištění patří pronikání světla do příbytků, oslnění, osvětlení míst kde to není žádoucí a závojový jas oblohy (populárně označovaný jako tzv. **světelný smog**). Negativní dopady umělého osvětlení mohou být rozmanité a jistým způsobem se týkají téměř všech obyvatel vyspělého světa, ačkoliv si to většinou ani neuvědomují. Světelné znečištění představuje riziko ekologické, zdravotní i bezpečnostní, ochuzuje nás o pohled na noční hvězdnou oblohu, a stojí množství peněz i energie – leckdy zcela zbytečně.

Snížení světelného znečištění se dá provést několika způsoby, jako např. snížení jasu světel, snížení oslnění od světla a jeho intenzity či zrušení zbytečného osvětlení.

Příkladem řešení je vhodné nastavení systému veřejného osvětlení. Např. v obci Jesenice u Prahy funguje inteligentní osvětlení, které v nočních hodinách svítí pouze na 20 % a naplno se rozsvítí, když po ulici někdo jde. Lamy také filtrují modré světlo, aby svítily žlutě. Modré světlo totiž mate živočichy k probuzení, jelikož jim dává signál, že je zrovna den.

© www.pixabay.com

Úsporky nebo LED?

Každý z nás přemýšlí neustále o tom, jak v domácnosti ušetřit nějakou tu korunu. Snaha o úspory se samozřejmě týká i osvětlení. Určitě velmi dobře víte, že klasické žárovky nejsou z ekonomického pohledy efektivní, takže už je vyřadili i ti nejzavilejší staromilci. Trochu složitější dilema vzniká u otázky, zda svítit úspornými nebo LED žárovkami.

Pokud jste vyměnili klasické žárovky za úsporné, ušetříte až 80 % původní spotřeby energie na svícení. V celkovém součtu tato výměna ve čtyřpokojevém bytě může pomoci ušetřit až 3 000 Kč, a to je příjemný příspěvek do rozpočtu. Nejde přitom jenom o náklady na spotřebu energie jako takové, ale i skutečnost, že klasické žárovky musíte vyměňovat mnohem častěji, což s sebou nese další náklady za nové žárovky. Jenom pro představu: zatímco klasickou žárovku měníte v lustru minimálně 2x do roka, úsporné i LED žárovky vám vydrží svítit bez potíží i několik let.

Snížení nákladů ovšem není jediným plus osvětlení úspornými žárovky. Úsporky mají navíc až 15krát delší životnost. Na druhou stranu je třeba upozornit na jednu věc. Časté rozsvícení a zhasínání úsporným žárovkám docela škodí (doporučuje se doba mezi zapnutím a vypnutím alespoň 30 minut). Proto se příliš nehodí do místností jako je WC, koupelna, nebo schodiště, místa, kam sice chodíme často, ale vždy tam trávíme jenom poměrně krátkou dobu. Tam je vhodnější zvolit LED osvětlení. Zároveň mají úsporky ještě jednu nechtost – ubývá jim svítivosti. Pokles svítivosti je cca 20 % po 5 letech. Také je u nich patrný delší náběh na plný výkon, a to hlavně při nižších teplotách.

A co LED žárovky?

Jejich spotřeba může být v porovnání s úspornými žárovkami asi třikrát nižší. Tedy jejich využití je ekonomicky ještě výhodnější. Na druhou stranu jsou pořizovací náklady na ně vyšší. Proto je třeba brát v úvahu že návratnost LED žárovky je delší. Pokud bychom LEDky porovnali s klasickými žárovkami, pak v onom čtyřpokojevém bytě můžete touto změnou ušetřit klidně i skoro 4 500 Kč. Když na pomyslné váhy položíme na jednu miskou úspornou žárovku, na druhou potom LED žárovku, pak s LEDkou máte ročně v kapse úsporu ještě o cca 1800 Kč více (bere v úvahu spotřebu ve zmiňovaném čtyřpokojevém bytě).

Co je tedy výhodnější?

Řada výrobců uvádí, že přechod z úsporek na LED žárovky vám může ušetřit až 40 % nákladů na svícení. Abyste ale měli kompletní úvahu, musíte započítat i cenu LED žárovky, která je vyšší než u úsporky (cena úsporné žárovky je proti LEDce zhruba poloviční). Na druhou strany má LED žárovka delší životnost, a to až 25 000 hodin. Tím se dá říci, že se vyšší investice do ní kompenzuje – při posuzování delšího časového období jsou LEDky i tak výhodnější. Dobré je, rozmyslet si také, co chcete přechodem na LED osvětlení získat. Nejde totiž jenom o nějakou tu korunu navíc, ale i to, že se zbavíte nepříjemné vlastnosti úsporných žárovek. Tedy skutečnosti, že se jejich životnost krátí každým vypnutím a zapnutím.

DEN STROMŮ - 20.10.

Nápad slavit Den stromů vznikl už v polovině 19. století ve Spojených státech, konkrétně v Nebrasce. Tamější krajina byla přibližně před 150 lety popisována jako krajina "bez stromů". Až jeden z prvních osadníků v této oblasti – J. Sterling Morton začal v okolí svého domu pěstovat různé druhy stromů, keřů a květin.

Povoláním však nebyl zahradník, ale novinář a vydavatel prvních novin v tomto americkém státě. A právě noviny

využil k tomu, aby vyzval své spoluobčany k následování jeho příkladu – k pěstování stromů. Vysvětlil jim, že stromy zastavují větrnou erozi půdy a poskytují stín před pálicím sluncem. Svým nadšením dokázal strhnout velké množství lidí a zrodil se tak "The Arbor Day" – Den stromů. Do Čech myšlenku přinesl „Svaz spolků okrašlovacích“ a poprvé se zde Den stromů masově slavil počátkem dubna roku 1906.

Když vyrazíte na houby...

Počásí se konečně umoudřilo, a tak se splnil sen mnohých milovníků houbaření. Není třeba vždy se vrátit domů s plným košíkem hub, leckdy nám udělá dobře i pouhá procházka lesem. Chováme se však v lese všichni tak, abychom neškodili, neničili a neznečišťovali? Víme, jak je správné sbírat houby šetrně k přírodě a k lesu?

Během houbařské sezony to v lese někdy hučí jako v úlu. Štěkající psi, hluční návštěvníci lesa a leckdy i zvuk motorů ruší nejen ty, co přišli za lesním tichem, ale i zvířata a ptáky. A ten nepořádek! Nejen drobné odpadky dokážou lidi v lese zanechat, ale i celé skládky objemného odpadu – nábytek, pneumatiky, autodíly, barely s různými chemikáliemi... To, co by se dalo bez problémů odevzdat ve sběrném dvoře, není leckdo líný odvézt do lesa. Co tím vlastně šetří? Cestu nebo peníze? Většinou ani jedno, ani druhé, a rozhodně už vůbec ne les.

Jak se tedy správně chovat v lese? Že není dobře v lese povykovat a plašit zvířata, že odpadky si s sebou z lesa doneseme domů a nadměrný či nebezpečný odpad patří do sběrného dvora, to ví i ti, kteří se těmito zvyky neřídí. Neví ale každý, jak správně sbírat houby a k čemu jsou vlastně v lese užitečné. Houby totiž nejsou jen potravou zvířat a lahůdkou některých lidí. Bez symbiozy mezi houbou a stromem není množství dřevin schopno růst a žít. To, co my sbíráme v lese, je pouze část hub – plodnice. Větší část houby tvoří podhoubí, které téměř není pouhým okem vidět. Jsou to tenoučké vlásky pod zemí, které zprostředkovávají dostupnost vláhy kořenům stromů. A právě pobíháním po lese poškozují lidé podhoubí a přispívají k likvidaci mnohých druhů hub, aniž by o tom věděli.

Užitečnost hub spočívá také v jejich schopnosti rozkládat organické zbytky. Bez jejich činnosti by se v lese hromadily ohromné vrstvy padlých kmenů, listů i jehličí. Houby urychlují svou činností jejich přeměnu v úrodný humus.

Jak vlastně správně sbírat houby? Mnoho lidí houby uřezává v domněnku, že je důležité, aby odříznutá část zůstala v zemi. Ale z odříznuté houby již nikdy nevyroste další, naopak, zbytek houby v zemi zplesniví a uhnije, a dojde i k úhynu okolního podhoubí do veliké šířky. Plodnice hub je nejlépe vyviklat nebo vydolnout a otvor zakrýt mechem nebo vrstvou okolní země, aby nedocházelo ke zbytečnému zasychání podhoubí.

Plodnice hub, jež sbíráme, jsou však určeny zejména k rozmnožování, neměly bychom tedy sbírat úplně všechny houby, i když víme, že jsou jedlé. Měli bychom jim dát šanci. Jen ať se z nich mohou uvolnit výtrusy a z nich vyrůst houby nové. Takže vzhůru do lesa, ale s citem a s úctou k přírodě.

Bioplasty nejsou bio. Možná jsou horší, než ty konvenční

Někdy se špatných věcí dopustíme tehdy, když se naplno ponoříme do "páchání" dobra. V případě bioplastů a kompostovatelných plastů to platí téměř dokonale.

Termín bioplast totiž neoznačuje výrobek přírodní či snad dokonce ekologický. Jeho název se vztahuje jen k faktu, že při jeho výrobě byla v menší či větší míře využita biochemicky upravená přírodní složka. Receptem na řešení globální ekologické krize s plastovými odpady tedy skutečně nejspíš není. A to, že se nám v mozku při zaslechnutí „bio“ ve slově bioplast rozsvítí v mozku zelená, je chyba. Bioplasty se vyrábí z přírodních materiálů, polymerů na ropy. Surovinou pro jejich výrobu může být řada rostlinných (ale i živočišných) produktů, přičemž kukuřičný škrob nebo řepný cukr se dnes považují za nejrozšířenější. Proč? Při výrobě bioplastů potřebujete hlavně o vydatný zdroj sacharidů.

Od řepy či kukuřice rostoucí na poli k sáčku nebo propisce vyrobené z bioplastů je ale třeba urazit dlouhou cestu biochemické úpravy, která má velmi nepřirodní a intenzivně průmyslovou podobu. Jak na to? Vezměte spoustu kukuřičných zrn, rozemelte je na prach a extrahujte z jejich škrobu dextrans. Sacharid. Ten pak přeneste do fermentačních kádí a postarejte se o to, aby se změnil na kyselinu mléčnou (nebo glykoly či etylen, jak se vám to zrovna hodí). Chemickou cestou pak přeměňte kyselinu mléčnou na laktid. A to už máte k dispozici jakýsi základní kámen pro výstavbu polymerů, například pro molekuly s dlouhým řetězcem kyseliny polylaktidové (PLA). Máme vyhráno? A to je právě to. Nemáme.

Bioplast sice není přímo odvozen z ropných látek, ale má téměř totožné vlastnosti, jako plastická hmota vyrobená ze syntetických nebo polosyntetických polymerních materiálů. Včetně odolnosti a velmi dlouhé životnosti. A škodlivosti vůči životnímu prostředí. Jeho významným kladem je, že pro svou výrobu nečerpá ze zdrojů fosilních paliv a také to, že jeho výroba obvykle produkuje (o 40-70 %) méně skleníkových plynů, než u klasických plastů. Neplatí to ale vždy. Je totiž otázkou, kolik procent vzniklé biosložky vlastně ve svém bioplastovém obalu na konci naleznete.

V ruce totiž můžete držet plast pyšnicí se předponou „bio“, který obsahuje jen 30 % PLA nebo ještě méně. V zásadě stačí jen pětinový podíl bioplastů v celkovém objemu, aby se výsledný produkt mohl jmenovat bioplast. A zbytek? Ten mohou tvořit konvenční polymery, odvozené z fosilních paliv, pryskyřic a syntetických aditiv. Takže je to trochu zeleného v kádi ropy. A pak je výsledek samozřejmě stejně obtížně rozložitelný, jako ten obyčejný a všemi dnes tolik zatracovaný plast z ropy. Jsou tedy – někde a nějak - bioplasty šetrnější k životnímu prostředí?

článek převzat z Ekolist.cz

[pokračování článku](#)

EKOCENTRUM NABÍZÍ SEMINÁŘE...

Mateřské školy

O odpadech s nejmenšími

Seminář určený pro mateřské školy. V průběhu semináře je dětem vysvětleno, jak je důležité správně třídit odpad, aby se co nejméně odpadu dostalo na skládku. Seminář je interaktivní - plný her a aktivit. Na závěr semináře čeká na děti pohádka a také si něco pěkného vyrobí.

Jak si žije strom

Seminář určený pro mateřské školy. V průběhu semináře se děti dozvědí o tom, co všechno nám stromy poskytují, k čemu se používá dřevo, papír, jak stromy vyrábějí kyslík k dýchání, v létě poskytují stín a zvlhčují vzduch a svými listy čistí ovzduší. Na závěr si děti jeden strom vyrobí.

Základní školy

Staň se farmářem

Seminář je určen žákům 2. a 3. tříd ZŠ. Žáci se v průběhu semináře dozvědí, co je to farma, kdo je farmář, jakou techniku používá atd. Cílem semináře je upozornit na význam půdy jako zdroji obživy a obnovit vztah žáků k půdě. Seminář lze využít jako doplnění vyučovacích předmětů Prvouka či Přírodověda.

Zdravě, chutně a šetrně k životnímu prostředí

Seminář je určen žákům 2. stupně ZŠ. Při semináři se žáci dozvědí o biopotravinách a biozemědělství, o chemických úpravách potravin, o chemii v jídle, jak rozeznávat bioprodukty a kde je nakupovat, o bedýnkování, nákupu bez obalu a dalších ekologických aktivitách v oblasti výroby potravin a stravování. V průběhu semináře lektori besedují s žáky o tom, proč bychom měli podporovat české zemědělství, regionální pěstitele apod. Žáci se dozvědí informace

Odpady a jejich dopady

Seminář pro žáky 2. stupně ZŠ, v jeho průběhu se dozvědí o nakládání s odpady, skládkování, spalování odpadu, třídění a recyklaci, o opětovném využívání odpadu a prevenci odpadu, doplněný hrou o správném nakupování. Účastníci semináře se také dozvědí o bezobalovém nakupování a filosofii nulového odpadu.

Co dýcháme?

Seminář je určen žákům 8. a 9. tříd ZŠ a studentům SŠ; je zaměřen na problematiku ovzduší. Studenti se během semináře dozvědí více o atmosféře, znečišťujících látkách v ovzduší a jejich vlivu na zdraví a ekosystémy, pochopí rozdíl mezi emisemi a imisemi, co je smog letní a zimní, proč a kde nastává inverze, rozdíl mezi vnitřním a vnějším ovzduším.

Veřejnost

Zelená domácnost

Seminář pro dospělou veřejnost, při kterém lektorky ekocentra hovoří o úsporách energie a vody v domácnostech, o šetrném praní a čištění, o zodpovědném nakupování, cestování a dalších ekologických opatření v našich domácnostech.

Pro objednání a bližší informace o seminářích nás prosím kontaktujte na e-mailu nebo bezplatné telefonní lince.

POZVÁNKY, AKCE

19. 10. 2019, 9:00–17:00

PRAŽSKÝ BIOJARMARK

Národní zemědělské muzeum, Praha

Trh plný bioproduktů a biopotravin, živá hudební produkce, tančírna, ochutnávky a bioobčerstvení pro milovníky masa, vegany, celiaky, příznivce syrové stravy i biovína. Podívat se můžete i na fotografie ze života ekologických zemědělců, soutěžit o knihy, zajít na besedy a informační stánky neziskových organizací. Souběžně s Biojarmarkem bude v prostorách muzea probíhat akce Ministerstva zemědělství „Za tajemstvím potravin aneb víš, co jíš“.

10. 12. 2019

NAKLÁDÁNÍ S KOMUNÁLNÍM ODPADEM PO ROCE 2024

Praha

Připravovaná nová odpadová legislativa v posledních letech notně rozvířila zaběhnuté vody v hospodaření s odpady: tahanice ohledně budoucího zpracování odpadu, konec skládkování ve velkém, téměř neexistující systém recyklace plastů, a v neposlední řadě globální problém, co se vším tím odpadem budeme dělat...?

Přijďte se dozvědět aktuální informace o stavu nakládání s odpady v ČR, přijďte diskutovat s přednášejícími.

